

Hvat ætla EF!

TAD eru hørd orð, sum formaðurin í Føroya Havbúnaðarfelag í hesum døgum brúkar um atburðin hjá EF móti føroysku alivinnuni. Hann sigur í skrivi til landsstýrið, at EF í veruleikanum vil beina fyri føroysku alivinnuni. So einfalt er tað. Orsøkin er tann, at EF ikki skilir millum norskan og føroyskan alilak. Hava norðmenn forbrotið seg við at selja fyri undirpris, so merkir hetta, at føroyingar eisini gera tað. Nakað soleiðis sigst tað at hanga saman. Og nú hongur so hóttaðin yvir okkum, at EF fer at seta revisittøk í verk móti Noregi við 22% í eykatolli á allan alifisk. Og her hendir so júst tað sama: at vandi er fyri, at sami revisittollur verður lagdur á føroyskan alifisk eisini.

HETTA er einki minni enn ein vanlukka fyri alivinnuna, og verður álvára gjørt av hóttaðinum frá EF, so kunnu allir føroyskir alarar pakka saman alt fyri eitt. Vit missa hundræðtals arbeiðspláss og meira enn eina hálva milliard í útflutningi. Havbúnaðarfelagið heitir tí inniliga á landsstýrið um at gera nakað við málið.

FYRRAPARTIN í gjár viðgjörði landsstýrið so málið og avgjört varð at mótmæla hjá EF og annars at fáa samráðingar um hesar álvarsspurningar. Tað kennist eitt sindur lögð,

at vit júst skulu hava gjørt eina góða avtalu við EF í sátt og semju, og teir so nú so stutt eftir skulu vera úti eftir at beina fyri okkara alivinnu. Hetta kann ikki sigast at vera í tráð við tann samarbeiðsanda, sum annars er felður niður í verandi frihandilsavtalu.

SO her má okkurt gerast. Spurningurin er um tað er nokk at færa mótmæli til Bruxelles. Var tað ikki upp á tíðina, at lögmaður sjálvur fór til Bruxelles at viðgera henda spurningin og møguleika eisini kannaði møguleikan at seta fólk til at arbeiða fyri føroyskum áhugamálum í EF. Vit hava ein serkønan í føroyskum viðurskiptum arbeiðandi í danska úttanríkisráðgjóðum. Eisini hann átti at verið við til at kanna, um tað hevði verið rætt at havt okkara egna mann í Bruxelles. Er t.d. møguleiki fyri at vit onkursvegna kundu verið partur av dansku sendinevndini t.d. og harvið spart útreiðslur til fyrising o.l. Hava vit kanska ikki eisini møguleikar at brúka danska ekspertisu í størri mun osfr.

TAD hevur fleiri ferðir verið frammi ynski um at fáa sett fólk í Bruxelles. Enn er so einki hent í tí málinum. Tá føroysk blaðfólk vóru á tíðindaferð í Bruxelles fyri tveimum árum síðani, setti blaðmaðurin á Sosíalúrín leiðaranum á dansku umboðsstovuni har spurningin um føroyskan um-

boðsmann í Bruxelles. Svárið, vit fingur var, at tað kann gerast sera kostnaðarmikið at hava fólk á staðnum, tí hetta krevur skrivstovuhøli, fyrising, bústað o.l. So hansara meting var rættiliga ivasom. Men spurningurin um at fáa onkran lobbist at arbeiða fyri føroyskum áhugamálum er so nakað annað. Spurningurin er tá bert í hvussu stóran mun tað ber til at hava t.d. fólk á dansku umboðsstovuni, sum er limur í EF, at arbeiða fyri Føroyum!

OKKURT kundi so verið gjørt, so vit fyrirbyrgdu slík mistøk sum hetta við royndunum at beina fyri føroyskari alivinnu. her áttu vit fyri langari tíð síðani at gjørt eitt ávíst lobbysarbeiði, t.v.s. at føroyskir myndugleikar kundu verið kunnaðir um, hvat var í umbúnað, soleiðis at vit tá alt fyri eitt kundu vent okkum til rætta viðkomandi í EF.

TAD er eingin loyna, at vit liggja rættiliga fjarskotnir, tá talan er um at hava beinleiðis samband við okkara størsta marknað, EF. Nakað kann ordnast pr. telefon og fax, men tað ræður um at hava so tætt samband við kundarnar og marknaðarlondini sum gjørligt. Vit eru so í tí støðu, at Danmark er limur í EF og vit ikki. Hetta skerjir okkum tí vissar møguleikar at troyta danska ekspertisu og fyrising. Men spurningurin er um ikki vit eiga at kanna

hetta betur og finna fram til eina ella aðra loysn, soleiðis at okkara áhugamál í EF eisini verða rækt og umsitin á staðnum. Kann hetta gerast í samarbeiði við danir og gjøgnum okkara serkønu hjálpi í danska úttanríkisráðgjóðum, so eigur tað at verða kannað.

TAD er rættiliga avmarkað, hvat vit hava ráð til at hava av fólk úti í heimi at arbeiða fyri okkara áhugamálum. Men tað er einki dulmál, at hetta at vit ikki sjálvi hava havt væl skúlað fólk til at røkja ávísar uppgávur, hevur kostað okkum nógv. Takið bara tær mongu reklamatiónirnar. Hvussu mangar ferðir munnu vit ikki vera snýttir av fremmandum keyparum, sum fyri at fáa prísir niður, hava skyldað uppá reklamatiónir og hvussu ofta munnu vit ikki bara blankt hava góðtikið tær, tí vit ikki høvdu fólk úti at tjekka hesar reklamatiónir hvørja ferð! Hetta er so bara eitt.

MEN nú vit vónandi fáa útbúgvio fólk á fiskivinnuøkinum og á øðrum økjum við, so skuldi verið møguleiki fyri í framtíðini at komið longur út til okkara kundar og keyparar og harvið fingið eitt meira persónligt og álitskent samstarv, ið báðir partar kundu fingið gagn av. Her verður m.a. hugsað um at finna teir røttu kundarnar og lata teimum tær røttu vørurnar.

Tiðindaskriv frá Líkingarráð Føroya

Kapitalútgjalding av donskum eftirlønarskipanum

Viðurskiptini viðvikjandi kapitalútgjalding av eftirlønarskipanum eru ikki viðgjörð í tvískattasáttmálanum millum Føroyar og Danmark. Hetta kundi færa við sær fyri 1. januar 1990, at persónur við fullari skattskyldu til Føroya, sum fekk útgjaldið eina danska kapitaleftirløn ella segði upp í úrtíð eina danska eftirlønarskipan við stigvisari (leypandi) útgjalding ella eina luta (ratu-)eftirlønarskipan, kundi koma at gjalda avgjald bæði í Danmark sambært dansku lógini um eftirlønarskipan («pensionsbeskatningsloven») og í Føroyum sambært føroysku lógini um rentutrygging.

Ein persónur við fullari skattskyldu til Føroyar, sum í úrtíð segði úr gildi

eina danska eftirlønarskipan, skuldi og skal framvegis samb. dansku lógini um eftirlønarskipanir gjalda danska rikskassanum 70% í avgjaldi. Tó verða 10% endurgjöldin í seinasta lagi 1. okt. árið eftir. Sambært føroysku lógini var avgjaldið 35%. So greitt er, at sera litið var eftir av eini danskari eftirlønarskipan, sum varð segd upp í úrtíð.

Tí hevur ynski verið frammi frá føroyskari síðu um at fáa broyting í, soleiðis at sleppast kundi undan duplutaavgjaldi og at Føroyar fingur lut í danska avgjaldinum i mun til tað áramál, sum tann avgjaldsskyldugi hevur havt fulla skattskyldu til Føroyar, tí hesi ári hevur tann avgjaldsskyldugi smb. føroysku

lógini um rentutrygging havt rætt til at draga frá í skattskyldugu inntøku sín inngjöld til danska eftirlønarskipan. Tað hevur tí verið hildið órimligt, at Føroyar ikki fingur lut í tí avgjaldi, sum danska lógin um eftirlønarskipan ásetti, tá ein slík dansk eftirlønarskipan varð segd upp í úrtíð.

Í 1986 í samband at danski skattamálaráðharrin Isi Foighel var á vitjan í Føroyum, varð málið tikið upp til viðgerðar. Hann gav tá lyfti um, at hann vildi ganga við til at leggja fram eitt uppskot um at broyta dansku lógina um eftirlønarskipanir soleiðis, at eitt býti kundi fara fram millum Føroyar og Danmark av avgjaldinum soleiðis, at tann parturin av avgjald-

inu, sum tillust Føroyum, skuldi vera i mun til tað ella tey tíðarskeið viðkomandi eigari av eini danskari eftirlønarskipan hevði búið í Føroyum.

Treytin fyri at Føroyar kunnu fáa lut í avgjaldinum er full skattskylda til Føroyar, tá avgjald skal latast.

Broyting í donsku lógini um eftirlønarskipan

Í januar 1990 varð broytingaruppskot til lóg um eftirlønarskipan («pensionsbeskatningsloven») lagt fram í fólkatinginum, og í mai 1990 var uppskotið endaliga viðtikið (við gildi frá 1. jan. 1990).

Eftir hesum verður enn sum fyrr avgjaldið uppá 70% tikið; 10% verða end-

urrindað í seinasta lagi 1. okt. árið eftir.

Men tað nýggja í donsku lógini er, at avgjaldið verður flutt landskassanum i tann mun, sum viðkomandi eigari av eftirlønarskipanini hevur búið í Føroyum. Høvdur eigin av eftirlønarskipanini soleiðis búið øll ári, sum hann hevur havt eftirlønarskipanina, i Føroyum, verður alt avgjaldið flutt landskassanum. Høvdur eigin búið helvtina av tíðini í Føroyum og hina helvtina av tíðini, sum skipanin hevur verið, i Danmark, verður helvtin av avgjaldinum flutt landskassanum.

Broyting í føroysku rentutryggingarlógini

Fyri at fáa samsvar á hesum økinum millum donsku lógina um eftirlønarskipan og føroysku lógina um rentutrygging, er tann føroyska lógin um rentutrygging eisini broytt.

Avgjaldið uppá 35% eftir føroysku lógini er nú ikki galdandi fyri útgjalding av eini danskari kapi-

taleftirlønarskipan ella eini danskari eftirlønarskipan við stigvisari (leypandi) útgjalding ella eini luta(ratu-)eftirlønarskipan.

Við hesari broyting er duplutskatting av eftirlønarskipan, sum ein persónur fult skattskyldugur til Føroyar hevur í Danmark, avtíkin.

Ein onnur broyting í rentutryggingarlógini er tann, at endaliga avgjaldið av donskum eftirlønarskipanum, sum verða sagdar upp í úrtíð, er 40%. T.v.s. at munurin millum danska avgjaldið, sum verður flutt til Føroya, og hesi 40%ini verður endurgjöldin tí avgjaldsskylduga. Hesi 40%ini eru i mun til tað ella tey tíðarskeið, sum tann avgjaldsskyldugi hevur havt fulla skattskyldu til Føroyar.

Lógarbroytingar í donsku og føroysku lógini á hesum øki eru greiðar, men tíverri hevur gingið strítið við tí umsitingarlíga. Tó, nú kann sigast somikið, at tað sær út til, at tey mál, sum líkingarráðið vegna nakrar eftir-